

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію МАКСИМОВА Сергія Борисовича

«Механізм адаптивного стратегічного планування в системі управління діяльністю підприємств водного транспорту»,

подану на здобуття наукового ступеню доктора філософії

з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Транспортна система України як країни з транзитним потенціалом, що орієнтована на євроінтеграцію, має відповідати міжнародним стандартам та бути конкурентоспроможною на європейському відкритому ринку транспортних послуг. Зокрема, рівень транспортних послуг у сфері вантажних перевезень має відповідати вимогам та потребам міжнародного вантажовласника. В таких умовах виникає потреба у постійному удосконаленню системи стратегічного управління підприємствами транспортної галузі, а також механізмів планування, реалізації та оцінювання ефективності її функціонування. Стратегія розвитку підприємств водного транспорту є основою стратегічного планування від майбутнього до теперішнього виходячи з глобальних ідей та поставлених цілей. Саме стратегічне планування є тим інструментом, що забезпечує зменшення ризиків при ухваленні управлінських рішень, інтеграцію цілей і завдань всіх підрозділів і виконавців.

У зв'язку з вищевикладеним актуальною представляється проблема в розробленні теоретичних і методичних положень щодо механізму адаптивного стратегічного планування в системі управління діяльністю підприємств водного транспорту.

Науковий рівень дисертаційної роботи відповідає діючим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Наукова новизна представлених у дисертації результатів полягає у поглибленні теоретичних та методичних

положень щодо розробки механізму адаптивного стратегічного планування в системі управління підприємств водного транспорту.

Отримані здобувачем результати дисертаційного дослідження, сформульовані висновки та рекомендації є науково обґрунтованими і базуються на використанні сучасних методів дослідження. В роботі використано такі методи дослідження: узагальнення та системного аналізу – при вивченні теоретичних підходів щодо сутності стратегічного планування; методи порівняння та динамічного ряду – при аналізі стану, тенденцій розвитку підприємств водного транспорту; графо-аналітичні – для наочного відображення аналітичних даних та результатів досліджень; логічного узагальнення – при формуванні системи індикаторів для проведення комплексного моніторингу підприємств водного транспорту; прогнозування бізнес-показників – при побудові рівнянь прогнозних трендів розвитку за ключовими індикаторами діяльності.

Серед елементів наукової новизни дисертаційної роботи можна відзначити наступні:

уперше:

- сформовано механізм адаптивного стратегічного планування, який є складовою частиною системи управління діяльністю підприємств водного транспорту, побудований на засадах принципів адаптивного стратегічного планування з використанням інструментарію стратегічного управління (комплексного моніторингу діяльності підприємства; визначення пріоритетів адаптивного стратегічного планування; стратегічного аналізу, який передбачає формування елементів адаптивного стратегічного плану відповідно до «горизонту» стратегічного планування; вибору стратегії підприємства за рівнями управління; розрахунку прогнозних показників за сформованою системою індикаторів та їх адаптивного корегування; оцінки ефективності адаптивного стратегічного плану за ключовими індикаторами), що спрямовані на координацію функціональних аспектів планування діяльності підприємств водного транспорту з метою збереження їх цілісності, підтримання стабільного

стану параметрів функціонування, оптимального протікання процесів і своєчасної реакції на зміни внутрішнього та оточуючого середовищ;

удосконалено:

- методичний підхід до реалізації механізму адаптивного стратегічного планування для підприємств водного транспорту, що на відміну від існуючих включає такі етапи стратегічного планування: обґрунтування необхідності розробки адаптивного стратегічного плану, комплексний моніторинг діяльності підприємства, стратегічний аналіз та формування елементів адаптивного стратегічного плану, визначення очікуваних результатів від його реалізації. Послідовне дотримання окреслених етапів дозволяє ефективно використовувати інструментарій адаптивного стратегічного планування, враховуючи динамічні зміни середовища функціонування підприємств водного транспорту та їх галузеву специфіку, що підвищує якість і своєчасність прийняття управлінських рішень;

- систему індикаторів, що включає вісім груп показників, а саме: техніко-експлуатаційну, інноваційно-інвестиційну, ринкову, фінансову, економічної ефективності, організаційну, екологічну та кадрового забезпечення, які, окрім загальноприйнятих показників, доповнено показниками, що враховують специфіку діяльності підприємств водного транспорту та є актуальними та релевантними. Система індикаторів забезпечує баланс між якісними та кількісними показниками, надає перевагу відносним показникам та дозволяє проведення ефективного комплексного моніторингу з урахуванням взаємозв'язку та взаємообумовленості індикаторів;

набули подальшого розвитку:

- сутність категорії «адаптивне стратегічне планування», яка на відміну від існуючих, трактується як багатоаспектний процес, що базується на комплексному моніторингу діяльності підприємства та стратегічному аналізі, передбачає формування елементів адаптивного стратегічного плану з одночасним визначенням горизонту планування, конкретними стратегічними пріоритетами та сформованими прогнозованими індикаторами, що підлягають

безперервному процесу адаптивного корегування у залежності від змін зовнішнього та внутрішнього середовища за рахунок виконання функцій реалізації та контролю для впровадження своєчасних рішень, та здійснюється з метою забезпечення адаптації підприємства в умовах сучасних викликів;

- дефініція «стратегічне управління», яка, на відміну від існуючих, характеризується як комплексний процес, основою якого є стратегічне планування, що ґрунтується на стратегічному аналізі з врахуванням стратегічних компетенцій та вимагає здійснення контролю усіх складових з метою реалізації найбільш ефективної стратегії на конкретний момент часу;

- систематизація видів стратегій для підприємств водного транспорту за чотирма рівнями управління, а саме: корпоративним, діловим (конкурентним), функціональним, операційним, та ранжовані за пріоритетністю у використанні, що дозволяє топ-менеджменту оптимізувати процес вибору стратегії в процесі адаптивного стратегічного планування.

Практична значення одержаних результатів підтверджується їх застосуванням підприємствами водного транспорту, галузевими та професійними асоціаціями та організаціями в процесі прийняття управлінських рішень, які стосуються розробки, формування та впровадження адаптивного стратегічного планування в їх діяльності. Зокрема, в діяльності Державного підприємства «Ізмаїльський морський торговельний порт» в частині використання інструментарію щодо проведення стратегічного планування (довідка № 39/183-22 від 23.11.2022 р.); ПрАТ «Українське Дунайське пароплавство» при розробці Стратегічного плану розвитку ПрАТ «Українське Дунайське пароплавство» та Інвестиційного плану на 2024-2028 рр. (довідка № 297/02-02/01 від 17.03.2023 р.).

Окремі науково-методичні положення та рекомендації використовуються у навчальному процесі Державного університету інфраструктури та технологій при викладанні дисциплін: «Стратегічне управління», «Операційний менеджмент», «Адаптивний менеджмент», «Аналіз господарсько-фінансової діяльності підприємств транспорту», «Економічний аналіз» (акт впровадження

№ 642а/01-11 від 19.12.2022 р.) та у освітньому процесі Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія» (акт впровадження № 633 від 30.12.2022 р.).

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного університету інфраструктури та технологій, «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0118U100624, 2019-2022 рр.), в рамках якої автором визначено дієві конкурентні стратегії підприємств водного транспорту на зовнішніх ринках; Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія», а саме: «Підвищення енергоефективності у судноплавстві» (номер держреєстрації 0118U007606, 2019-2022 рр.), де автором проведений аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на діяльність підприємств водного транспорту в умовах невизначеності з метою вчасної адаптивної реакції та побудови бізнес-процесів відповідно до обраної стратегії діяльності; «Підвищення ефективності експлуатації морських суден та суден внутрішнього плавання» (2023-2026 рр., номер держреєстрації 0123U101516, 2023-2026 рр.), де автором розроблені групи техніко-експлуатаційних та екологічних показників, що входять в систему індикаторів для проведення стратегічного аналізу транспортного підприємства.

Усі отримані наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою. Основні результати дисертаційної роботи викладено у 19 наукових працях, серед яких: п'ять статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України та дві статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базі даних Scopus; один одноосібний розділ у колективній монографії; одинадцять публікації у виданнях апробаційного характеру.

У дисертації та наукових публікаціях здобувача не виявлено академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації даних чи будь яких інших порушень принципів академічної доброчесності.

В цілому дисертація є самостійною завершеною науковою роботою, зміст відповідає обраній темі та забезпечує досягнення поставленої мети та задач дослідження. За рівнем наукової новизни, теоретичного та практичного значення, ступенем апробації й відображенням основних положень дисертаційна робота Максимова Сергія Борисовича на тему «Механізм адаптивного стратегічного планування в системі управління діяльністю підприємств водного транспорту» відповідає спеціальності 073 «Менеджмент» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Рецензент:

професор кафедри бізнес-логістики
та транспортних технологій
Державного університету
інфраструктури та технологій
доктор економічних наук, доцент

Ольга ШКУРЕНКО

